

ad Episcopos Helvetiae interrogantes, *An fideles, salva conscientia, legere possint Ephemerides vel libros, qui censuram Ordinarii non subierunt? Resp. Recurrant ad Confessarium* (75).

2^o Confessarius ipse debet Episcopi directionem sedulo exquirere, et diligenter prae oculis habere gravissimum monitum, quod S. Ligorius tradidit, nempe: *In hac re expedit ordinarie rigidiores opiniones sequi.* cap. 5. n. 8.

798. — QUAER. 2^o *An lex Indicis in Gallia vigeat?*

Resp. Hac de re non omnes conveniunt. Affirmant alii, quia lex generalis est. Negant autem alii, tum quia (aiunt) lex Indicis recepta non fuit (quod de caetero adversarii dicunt historice falsum) tum propter diuturnam legis desuetudinem. Alii vero mediam viam incedentes dicebant non esse receptam in Gallia Indicis prohibitionem quoad poenam excommunicationis, urgere tamen quoad reatum peccati, quod plerumque ob periculum perversionis aut malae delectationis ex lectione talium librorum committitur.

Verum, quidquid in antecessum dixerint non pauci Galliae theologi, nunc non videtur amplius dubitandum esse propter non ambiguas Pii IX. Declarationes. Pontifex enim non tantum suasionibus egit, ut Galliae Episcopos induceret ad leges Indicis executioni mandandas, sed etiam tantam auctoritatem prae se tulit, ut nemini deinceps liceat affirmare, legem Indicis in Gallia non vigere. Satis sit in medium afferre testimonium *S. Congr. Concilii* ac proinde Pontificis ipsius, in actis Concilii Remensis an. 1837. scilicet: *Caeterum seruari Regulas Indicis.* V. Card. Gousset, *Exposition des principes du Droit canonique.*

Notatu vero dignum est, Episcopos Galliae in dies conari, ut leges Indicis executioni mandentur, sicuti patet ex Conciliis Provincialibus Avenionensi, Tolosano, Burdigalensi, Auscitano, Rupellensi, etc.

799. — QUAER. 3^o *An Indicis legem violet qui legit v. gr. manuscripta maioris formae ab haeretico exarata?*

Resp. Affirmandum videtur cum S. Lig. n. 293., Suarez, Lacroix, et aliis communius. Ratio est, quia in usu vulgari manuscripta saepe librorum nomine insigniri solent: sic enim appellabantur omnia scripta antequam typographia inventa fuisset. Plures tamen contradicunt, quia manuscripta nomine librorum non veniunt (76).

(75) Imo et dum alicui facultas fit librorum prohibitorum legendi, subinde clausula additur, ut ea in re consilium et iudicium confessarii adhibeatur.

(76) Illud tamen non negligendum in

Decreto De Libris prohibitis §. 2. nn. 4., 5., 6., 8., 10., 11., et 13. diserte et *manuscriptorum* mentionem fieri. Ergo ex sensu Curiae proprio sub nomine *libri* et *manuscripta* veniunt.

800. QUAER. 4^o *A quonam impetranda sit licentia libros prohibitos legendi?*

Resp. Ordinario loquendo a solo Pontifice Romano, vel a *Congregat. S. Inquisitionis*, aut *Indicis*. Facultas enim permittendi competit ei, cuius est vetare. Episcopi tamen ad illud munus aliquando delegantur. Viva censet, eos hanc licentiam, urgente aliqua necessitate, impertiri posse.

Episcopis aliisque Ecclesiarum Ordinariis potestas inest prohibendi lectionem pravorum librorum, et quidem etiam sub poena censurae subeundae. Hanc potestatem in Episcoporum memoriam revocavit Leo XII. die 26. Martii 1825., et recentius confirmavit Pius IX. die 24. Aug. 1864., qui iussit, Episcopos hae in re *tamquam Apostolicae Sedis delegatione perfungi.*

Caeterum, cum in materia adeo gravi et difficili multo plura dicenda forent, quam brevis nostrae operis permittat, lectorem ad Canonistas remittimus.

APPENDIX II.

DE CLAUSURA MONASTERIORUM

Respectu 1^o ingredientium; 2^o egredientium; 3^o colloquentium ad crates absque facultate.

I. Quoad ingressum in monasteria.

801. — 1^o Incurrunt excommunicationem reservatam (sup. n. 787. VI.) omnes fideles utriusque sexus ingredientes monasteria Monialium, et Moniales eos admittentes. In Gallia tamen non videtur nunc admittenda excommunicatio pro ingredientibus monasteria mulierum iuxta dicta *de Statibus*, cum ibi non sint Religiosae stricto sensu, seu solemniter Professae.

2^o Item mulieres ingredientes monasteria virorum, qualibet de causa, exceptis Reginis vel aliis ex familiis Principum; item Religiosi eas admittentes, vel introducentes (sup. n. 787. VII.). Hoc autem accipiendum est tantummodo de monasteriis seu domibus Regularium, qui sollemnia vota emittunt. Nam quoad Congregationes, ubi simplicibus tantum votis se obstringunt, nusquam in SS. Canonibus cavetur, ut hi praemissae legi clausurae subiiciantur.

Possunt ingredi monialium monasteria 1^o Episcopi in casu necessitatis, aut visitationis, sed sociati a paucis personis maturis; 2^o Praelati regulares semel in anno, visitationis causa; 3^o Confessarius ordinarius ad Sacramenta in necessitate ministranda, sed superpelliceo et stola indutus; 4^o medicus ordinarius, qui licentiam renovare debet quolibet trimestri;

et medicus extraordinarius, ordinarii defectu; 3^o fabri et alii necessarii, qui artem suam extra clausuram exercere non possint.

Licentiam monasteria ingrediendi concedere potest Episcopus, vel quivis alius ab ipso delegatus, v. gr. Vicarius generalis vel Confessarius Monialium, aut ipsa Abbatissa, etc.; sed causa gravis requiritur, minor tamen pro femina quam pro viro, pro ingressu diurno quam pro nocturno, et pro ingressu propinquorum quam extraneorum.

II. Quoad egressum e monasteriis.

802. — I. *Ex parte Monialium.* — 1^o Incurrunt excommunicationem reservatam Moniales e monasterio egredientes absque urgentissima necessitate, etiamsi occulte fiat.

Constitutio tamen (Vid. sup. n. 787. VI.) excipit *casus ac formam a S. Pio V. in Constit. Decori praescriptam.* S. Pii autem Constitutio haec (§. 2.) habet: *Volumus, sancimus et ordinamus, nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumve monialium... quorumcumque Ordinum... de caetero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumve consanguineorum visitandorum, aliave occasione et praetextu nisi ex causa magni incendii vel infirmitatis, leprae aut epidemiae quae tamen infirmitas, praeter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum seu alium loci Ordinarium, etiam si praedicta monasteria ab Episcoporum et Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita et expresse in scriptis approbata sit, a monasteriis praefatis exire, sed nec in praedictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus, stare licere.* Caeterum casus incendii aut morbi epidemici memorari hic instar exempli, non autem exclusive quoad casus simile periculum inducentes, videsis ostensum apud S. Alphonsum (lib. 7. n. 229.).

Ceu probabilius habet S. Alphonsus (l. c.) cum Sanchez et Bonae., quod non detur hac in re parvitas materiae, atque adeo excommunicationem incurri tum si monialis e clausura vel uno passu egrediatur, vel quis intra clausurae septa vel uno gradu ingrediatur. Alii tamen apud eundem S. Alphonsum (ibid.) hoc negant.

803. II. — *Ex parte Religiosorum.* — 1^o Ex consuetudine et ex fine status sui Religiosi ad clausuram ita tenentur, ut sine licentia a proprio conventu egredi non possint.

2^o Poenis tamen Apostatarum non subiiciuntur, nisi dimisso habitu et animo non redeundi egrediantur. Sed nocturna egressio furtiva est casus reservabilis.

3^o Egressus peccatum grave est ex genere suo, quia turbat ordinem et finem vitae religiosae; ratione materiae veniale esse potest, v. gr. si die fiat et ad breve tempus, etc.

III. Quoad colloquutionem ad crates cum Monialibus.

804. — 1^o Laici frequentantes monasteria Monialium incurrunt excommunicationem ferendae sententiae (in variis locis latae sententiae).

2^o Clerici vero suspensionem per Episcopum imponendam incurrunt.

3^o Regulares autem subeunt privationem vocis et officii ferendae sententiae, etiamsi colloquutio fiat semel et per quadrantem cum dimidio, ex Decreto *S. Congreg.* anno 1669. — S. Lig. n. 236. — Ex Decreto anteriori Sixti V. (anno 1590.), privationem officii et vocis cuiuslibet ipso facto, si frequentare praesumant ad colloquendum cum qualibet muliere ibidem degente. — S. Lig. n. 232. — Probabiliter excipitur Abbatissa extra Romam.

4^o Frequentia consistit in eo, quod quis tribus diebus continuis, vel semel singulis mensibus per annum circiter, aut quater in hebdomada monasterium adeat.

ARTICULUS II. — DE SUSPENSIONE

805. — DEFINITIO. Suspendio est censura, qua Clericus privatur ad tempus, ex parte vel toto, usu potestatis, quam habet ratione Ordinis, officii, vel beneficii.

Suspendio est *censura*, quia *per se* fertur in medicinam per modum monitionis, ut delinquens a contumacia desistat. Sic 1^o differt a depositione et degradatione, quae sunt merae poenae et perpetuae in vindictam criminis; 2^o differt ab irregularitate, quae non est *per se* poena, sed merum impedimentum, seu inhabilitas non solum ab exercenda potestate ecclesiastica, sed etiam ab ea recipienda impediens.

Attamen suspendio non est necessario et essentialiter censura; aliquando enim fertur vel ad certum tempus, vel in perpetuum ad puniendam culpam mere praeteritam, et proinde tunc non est medicinalis. Constat ex praxi Ecclesiae ex l. 2. *Decretal.* tit. 20. c. 33.

Divisio. Suspendio duplex distinguitur:

1^o *Totalis*, qua Clericus arcetur ab omni functione vel iure ecclesiastico.

2^o *Partialis*, qua functione vel iure aliquo tantum privatur.

Suspendio autem *partialis* triplex est: 1^o *ab Ordine*, quae privat exercitio functionum Ordinis, v. gr. celebratione Missae, cantu solemni Evangelii, Epistolae, etc.; 2^o *ab officio*, quae privat usu tum Ordinis, tum

iurisdictionis, sive in foro externo, sive etiam in foro interno; 3^o a beneficio, quae privat redditibus et administratione beneficii. Haec autem singula iterum in suspensionem *totalem* vel *partialem* sive Ordinis sive officii, sive beneficii, subdividi possunt. — V. S. Lig. n. 315. et seq.

806. **Regulae generales.** — I^a *Regula.* Peccat graviter Clericus suspensus, si actum Ordinis sacri vetitum solemniter exerceat, nisi ignorantia invincibili, aut alia legitima causa, v. gr. necessitatis, excusetur. Ratio est, quia in re gravi Ecclesiae resistit. Potest tamen facere ea omnia, quae a laicis fieri solent, v. gr. canere in choro more laicorum, etc. Suspensus autem ab Ordine, si hunc exerceat, non solum graviter peccat, sed etiam irregularitatem incurrit, ut suo loco dicemus.

II^a *Regula.* Suspensio *absolute* et *simpliciter*, sine ulla determinatione ad hoc vel illud, semper censetur *totalis*, et proinde privat omni usu Ordinis, iurisdictionis et beneficii. Suspensio vero *partialis* privat ea tantum parte huius potestatis, quae in lege, vel statuto vel mandato aut sententia exprimitur.

III^a *Regula.* Suspensio ab Ordine *absolute* et *simpliciter*, privat exercitio et usu cuiuscumque Ordinis sive maioris, sive minoris. Suspensio a iurisdictione privationem omnis iurisdictionis importat.

IV^a *Regula.* Suspensio ab officio *simpliciter* et sine limitatione privat usum tum iurisdictionis tum Ordinis, seu cuiuscumque ministerii ecclesiastici. Hinc Parochus ab Officio suspensus, nec Missam celebrare, nec praedicare, nec officii praeesse, nec Sacramenta ministrare potest.

807. **Resolves.** — 1^o Suspensus simpliciter ab Ordine non intelligitur suspensus a iurisdictione, et vice versa. Suspensus ab Ordine superiore, non ideo ab inferiore est suspensus. Item suspensus a beneficio non censetur suspensus ab officio, nec vice versa.

2^o Non incurritur irregularitas violatione suspensionis latae propter delictum mere praeteritum, vel in perpetuum. — S. Lig. n. 314. et seq. Ratio est, quia talis suspensio habet rationem merae poenae, non autem censurae, ut sup. n. 753. dictum est: non ergo tunc habetur censurae violatio. *A fortiori*, si suspensio facta fuerit propter defectum inculpabilem mentis vel corporis. Nec incurritur per exercitium cuiuslibet actus, a quo quis fuit suspensus, praeter exercitium solemne Ordinis sacri. — *Ita communiter.*

3^o Episcopus suspensus a pontificalibus, si Missam celebraret, etiam cum pontificalibus, non incurreret irregularitatem; quia non exerceret actum substantialem Ordinis episcopalis. — S. Lig. n. 314., etc.

4^o Actus Ordinis Clerici suspensi non dependentes a iurisdictione sunt validi; quia Ecclesia nequit tollere potestatem Ordinis, sed tantum illius exercitium prohibere potest. Actus vero iurisdictionis sunt invalidi,

si suspensus sit nominatim denunciatus, quia privatur actuali iurisdictione; validi autem sunt, nisi sit denunciatus, quia Ecclesia, eo ipso quod tolerat suspensum, ob bonum fidelium ei non adimit iurisdictionem. — S. Lig. n. 314., etc.

808. **Quaesita** — **QUAER.** 1^o *An Sacerdos suspensus absolvi possit a peccatis per simplicem Confessarium, antequam a censura solvatur per superiorem?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia effectus suspensionis non est privare receptione Sacramentorum. Sufficit igitur, si sit dispositus ad Sacramentum Poenitentiae, scilicet sit saltem attritus de peccatis, et promittat se esse procuraturum quamprimum, quantum in se erit, absolutionem a censura, et interim se potestate vel iuribus prohibitis usurum non esse.

QUAER. 2^o *An possit ferri suspensio partialis pro sola culpa veniali?*

Resp. Affirm. iuxta sententiam communem, modo sit ad breve tempus (1), et proinde lata ab homine. Ratio est, quia tunc magnum onus non inducit, nec proinde deest proportio inter culpam et poenam. Secus autem, si esset ad tempus diuturnum, vel indicta a iure ita ut incuratur sine praevia monitione; talis enim censura non incurritur, nisi ob peccatum mortale. — S. Lig. n. 320., etc.

809. — **QUAER.** 3^o *Quomodo tollatur suspensio?*

Resp. 1^o Si suspensio rationem habeat *censurae*, tollitur ut excommunicatio, scilicet per solam absolutionem, et quidem Superioris, si sit reservata; attamen si lata fuerit ad certum tempus determinatum, vel sub conditione, cessat per seipsam, transacto tempore, vel adimpleta conditione statuta.

Resp. 2^o Si vero imposita sit in *perpetuum* propter culpam omnino praeteritam, tollitur, ut mera poena, per solam dispensationem Praelati, vel eius delegati, quia tunc non est censura. — *Ita communiter.*

(1) Sed Auctor ipse iam saepius monuit, suspensionem ad certum tempus, sive longum sive breve, non esse proprii nominis censuram. De his breviter simul ac dilucide sic Comm. Reat. (§. 13.): *Suspensio et interdictum nonnunquam irrogantur per modum solius poenae vel privationis cuiusdam. Per modum poenae ut cum non contumacia coercetur, sed singulis irrogantur pro delictis omnino praeteritis, id est quae nullum habent tractum, ut aiunt, successivum, vel in perpetuum sunt constitutae, vel in diem certum, vel quam-*

diu Ordinario videbitur. Per modum vero privationis cuiusdam, cum irrogantur in Collegium aliquod vel Universitatem. Inter censuras autem et poenas vel privationes hoc maxime distat, quod is, qui censuram violat Ordinem exercendo, irregularitatem incurrit; at violatio poenae vel privationis neminem facit irregularem, nisi aliud in iure cautum sit, prout in cap. Cum aeterni l. De Sent. et Re Iudicata in 6^o, ubi irregularis declaratur iudex, si damnabiliter se divinis ingesserit, durante suspensione alioquin per annum ipsi inflicta.

QUAER. 4^o *Quaenam forma adhibenda sit ad tollendam suspensionem?*

Resp. 1^o Si suspensio occulta sit, tollitur per absolutionem sub forma generali: *Absolvo te ab omni vinculo*, etc.

Resp. 2^o Si publica sit, *in foro interno* eadem forma tollitur: *in foro vero externo* adhibenda est forma sollemnis in *Rituali* determinata. Solemniter autem nemo a suspensione absolvere potest, nisi ipse Superior aut alius specialiter ad hoc delegatus.

QUAER. 5^o *An Sacerdos simpliciter approbatus absolvere possit suspensum a censura in articulo mortis, si Superior aut delegatus desit?*

Resp. *Negant* non pauci ea ducti ratione, quod nulla appareat causa, cur Ecclesia ei conferat talem potestatem; suspensio enim non privat facultate recipiendi Sacramenta, si excipias promotionem ad Ordinem superiorem. Sufficit igitur ad salutem aeternam, ut suspensus in tali periculo constitutus a peccatis absolvatur. Alii tamen probabiliter censent Sacerdotem in hoc casu moribundum absolvere posse. Ratio est, quia Trident. generaliter et indistincte dicit *a quibusvis censuris*; atque adeo cum nullam censuram excipiat, nostrum non est distinguere, ubi lex Concilii nihil distinguit. V. Diana, tom. V. tr. 1. Res. 205 (*).

Suspensiones latae sententiae Romano Pontifici reservatae.

810. — I. Poenam suspensionis ab exercitio Pontificalium (2), *speciali modo* Romano Pontifici reservatam, incurrunt, qui episcopali characterem iam insigniti, nominati et praesentati vel electi (Vid. sup. n. 785.) ad vacantes ecclesias, earum curam, regimen et administrationem ante exhibitionem Litterarum Apostolicarum suscipere audent. *Ex Const.* Pii IX. Romanus Pontifex 28. Aug. 1873.

811. — II. Simpliciter reservatam suspensionem ipso facto incurrunt a suorum Beneficiorum perceptione ad beneplacitum S. Sedis Capitula et Conventus Ecclesiarum et monasteriorum, alique omnes qui ad illarum seu illorum regimen et administrationem recipiunt Episcopos, aliosve

(*) Cf. *Op. Th. Mor.* V. 7. *De Suspensione*, ubi et *De Suspensione ex informata Conscientia*.

(2) Pontificalium nomine intelligitur usus auctoritativus insignium Pontificalium, ut mitrae, baculi pastoralis, et pallii. Suspensus itaque a Pontificalibus repellitur ab actibus Ordinis Episcopalis, qui cum praedictis insignibus fieri solent. Ergo absque dispensatione non potest Confir-

mationis sacramentum, aut Ordines conferre, nec virgines, Ecclesias, etc. consecrare, quia haec Pontificalibus accensentur. Potest tamen Missam celebrare more aliorum sacerdotum, confessiones audire, baptizare, imo et censuras ferre, conferre beneficia, aliosque actus iurisdictionis exercere; quippe ad Pontificalia minime spectant.

Praelatos de praedictis Ecclesiis seu Monasteriis apud eandem S. Sedem quovis modo provisos, antequam ipsi exhibuerint Litteras Apostolicas de sua promotione. — *Ex Constit. Apostolicae Sedis* (3).

III. Suspensionem per triennium a Collatione Ordinum ipso iure incurrunt aliquem ordinantes absque titulo Beneficii vel patrimonii cum pacto ut ordinatus non petat ab ipsis alimenta. *Ex Constit. Apostol. Sedis* (4).

(3) Haec suspensio ferit *personas morales*, seu communitates (*Sup.* n. 762. q. 7.), cuiusmodi sunt capitula ac monasteria, si receperint Episcopos seu Praelatos utique apud S. Sedem provisos de eorum respective Ecclesiis aut Monasteriis, nondum tamen exhibitis de sua promotione Litteris Apostolicis, adeoque eisdem ceu legitima auctoritate praeditis obedientiam atque subiectionem praestiterint.

Porro cum suspensio ferri queat vel in Capitulum, ceu personam moralem, vel in singulos eius Capituli Clericos, vel simul in Capitulum et singulos; quaestio est, utrum haec Capitula et monasteria incurrant suspensionem a solis beneficiis, quae communiter possident, ut censuit Suarez (*De Cens.* disp. 31. sect. 5. n. 23. et disp. 28. sect. 3. n. 5.), an et ab his quae singuli obtinent, prout ratus est Bonacina (tom. 3. disp. 3. q. 4. punct. 10. n. 4.). *Sententia Suarezii*, inquit Comm. Reat., *et verbis Constitutionis nostrae et regulis iuris Canonici magis convenit; et in dubio, cum versemur in odiosis, praeferenda est.*

Movebatur Bonacina (l. c.), quod in Extrav. *Iniunctae de Electione* c. 4., unde haec censura desumpta est, dicatur, *et alii quicumque*, prout et in Const. nostra dicitur, *alique omnes*. At enim cum isti *alii omnes ad Capitulum vel monasterium non pertineant*, esto, plebantur privatione eorum, quae singuli obtinent, dum non aliam privationem subeunt; Capituli vero membra, seu monasterii, si insuper sic punirentur, iam duplicem prae istis aliis poenam subirent.

Hic vero illud fac advertas tum in Const. *Iniunctae*, tum in textu Const. nostrae, nomine *beneficiorum* venire etiam bona, quae ad monasteria spectant. Hinc illud confirmatur, quod sup. (Not. ad n. 784. XI.) innuimus, quomodo sub appellatione beneficiorum usurpatio honorum ad monasteria pertinentium cadat sub censuram excommunicationis speciali modo reservatae.

(4) Haec suspensio generatim in Episcopum fertur, qui ad sacros Ordines promoveat clericum idoneas ad sustentationem facultates aut Beneficii aut Patrimonii etc. opes non habentem. Et cum Sancta Synodus Tridentina decreverit (sess. 21. cap. 2. *De Ref.*), *ne quis deinceps clericus saecularis... ad sacros Ordines promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum (aut Patrimonium) quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere; et iura (Cap. Cum secundum 16. De Praebendis) exigant, ut quisquis clericum beneficio aut patrimonio carentem ad sacros Ordines promoveat, teneatur ei sufficientia ad honestum victum suppeditare; propterea praevaricari constat Episcopum, qui destitutum titulo beneficii vel patrimonii ordinet, et simul, inuito pacto, se ab onere praebendi ei ad victum necessaria eximat. Et quidem eiusmodi pactis suspensionis poena inflata cernitur inserta canonicis legibus *De Simonia* (Cap. *Si quis* 45.), quippe haec pacta quandam *simoniam redolent*. Hic tamen canon limitationem in Const. nostra habet; in eo enim etiam triennalis suspensionis ab ordine sic su-*